

Svar på skriftligt spörsmål SSS 519/2016 rd

Svar på skriftligt spörsmål om bättre stöd till mentalvårdspatienters närståendevårdare

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 519/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Johanna Karimäki /gröna:

Vad gör regeringen för att förbättra mentalvårdspatienters närståendevårdares ställning och för att trygga deras rätt till stöd för närståendevård så att de får ekonomiskt stöd för sitt arbete, service och lediga dagar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Lagen om stöd för närståendevård (937/2005) utesluter ingen sjukdoms- eller handikappgrupp från stödet. Kommunen kan bevilja stöd för närståendevård, om någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller annan omsorg i hemförhållanden. Ett beslut om stöd för närståendevård ska alltid grundas på en mångsidig bedömning av den vårdbehövandes och vårdarens funktionsförmåga och resurser. Det är viktigt att göra en omfattande bedömning så att man beaktar den fysiska, psykiska, kognitiva och sociala funktionsförmågan.

Socialvårdslagen (1301/2014) kräver att kommunen ordnar socialservice, rådgivning och handledning också för att stödja anhöriga och närstående till personer som behöver stöd. Stöd enligt socialvårdslagen omfattar såväl anhöriga och närstående till personer som omfattas av stödet för närståendevård som även de som på motsvarande sätt sörjer för en anhörig eller närstående utan stöd för närståendevård. Bestämmelserna i lagen om att kartlägga en klient inom socialvårdens närståendenätverk synliggör det stöd anhöriga och närstående ger och påminner om deras rätt att få stöd och hjälp när de behöver det. Genom den ändring av socialvårdslagen som trädde i kraft från och med den 1 juli 2016 preciseras dessutom kommunens möjlighet att ordna lediga dagar för personer som utan avtal om närståendevård dagligen ger en anhörig eller närstående stödbehövande bindande vård och omsorg.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds utredningar har psykiska sjukdomar mycket sällan varit den huvudsakliga anledningen till stöd för närståendevård. Därför har närståendevård av rehabiliteringsklienter inom mentalvården valts till ett innehållsmässigt insatsområde i statsminister Sipiläs regerings spetsprojekt Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras. Målet är att sprida och förankra handlingsmodeller som konstaterats ha effekt som Finfami har utvecklat för att stödja anhöriga till rehabiliteringsklienter inom mentalvården. Rehabiliteringsklienternas och deras anhörigas behov beaktas också i verksamheten vid de regionala center för närstående- och familjevård som ska inrättas medan spetsprojektet pågår. Landskapets projektaktörer kan även avtala om att det är centrens uppgift att förnya och förenhetliga bedömningen av stödbehovet och grunderna

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 519/2016 rd

för beviljande av stöd så att olika personer som behöver stöd och närståendevårdare behandlas mer jämlikt än tidigare. Social- och hälsovårdsministeriet har beviljat finansiering inom spetsprojektet bland annat till projekt i Södra Savolax och Norra Karelen där närståendevården av rehabiliteringsklienter inom mentalvården är en stor del av projektplanen.

Regeringens mål är att ökningen av anslagen för närstående- och familjevård även förbättrar närståendevårdarnas ställning när det gäller rehabiliteringsklienter inom mentalvården. Regeringen ökar anslagen för närstående- och familjevård stegvis så att från och med 2018 uppgår ökningen till 95 miljoner euro per år. Tilläggsresurserna för närståendevård är avsedda att öka lediga dagar, undersökningar av välmående och hälsa, träning och utbildning för närståendevårdare. Ändringarna på dessa punkter i lagen om stöd för närståendevård och socialvårdslagen trädde i kraft från och med den 1 juli 2016. Spetsprojektet stöder för egen del genomförandet av den nya lagstiftningen och säkerställer att tilläggsresurser riktas till att stärka närståendevården.

I enlighet med regeringsprogrammet håller man på att flytta över ordnandet av social- och hälsovårdstjänster till landskapen. Att överföra ansvaret för att ordna vård till områden som är större än kommunen förenhetligar redan i sig själv kriterierna för att bevilja socialservice i och med att antalet aktörer med skyldighet att ordna vård minskar. Också i fråga om stödet för närståendevård kommer överföringen av ansvaret att ordna vård till landskapen således att förenhetliga kriterierna för att bevilja stöd för närståendevård. I samband med reformen av ordnandet av social- och hälsovården stärker man statens möjlighet att styra den social- och hälsovård som ankommer på landskapen. Således kan man också på detta sätt bättre främja stödet av mentalvårdspatienter och deras anhöriga och närstående genom stöd för närståendevård som en del av det övriga utvecklingsarbetet.

Helsingfors 2.11.2016

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula